

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

11. února 2021 *

„Řízení o předběžné otázce – Článek 45 SFEU – Volný pohyb pracovníků – Článek 49 SFEU – Svoboda usazování – Článek 56 SFEU – Volný pohyb služeb – Výkon přístavních činností – Přístavní dělníci – Přístup k povolání a nábor – Pravidla uznávání přístavních dělníků – Přístavní dělníci nezařazení na seznam pracovníků upravený vnitrostátními právními předpisy – Omezení délkou trvání pracovní smlouvy – Mobilita přístavních dělníků mezi přístavními oblastmi – Pracovníci zajišťující logistickou činnost – Bezpečnostní osvědčení – Naléhavé důvody obecného zájmu – Bezpečnost v přístavních oblastech – Ochrana zaměstnanců – Proporcionalita“

Ve spojených věcech C-407/19 a C-471/19,

jejichž předmětem jsou dvě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podané rozhodnutím Raad van State (Státní rada, Belgie) (C-407/19) ze dne 16. května 2019, došlým Soudnímu dvoru dne 24. května 2019, a rozhodnutím Grondwettelijk Hof (Ústavní soud, Belgie) (C-471/19) ze dne 6. června 2019, došlým Soudnímu dvoru dne 20. června 2019, v řízeních

Katoen Natie Bulk Terminals NV,

General Services Antwerp NV

proti

Belgische Staat (C-407/19),

a

Middlegate Europe NV

proti

Ministerraad (C-471/19),

za přítomnosti:

Katoen Natie Bulk Terminals NV,

General Services Antwerp NV,

Koninklijk Verbond der Beheerders van Goederenstromen (KVBG) CVBA,

MVH Logistics en Stuwadoring BV,

* Jednací jazyk: nizozemština.

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení M. Vilaras (zpravodaj), předseda senátu, N. Piçarra, D. Šváby, S. Rodin a K. Jürimäe, soudci,
generální advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za General Services Antwerp NV, Katoen Natie Bulk Terminals NV a Middlegate Europe NV M. Lebbem a E. Simonsem, advocaten,
- za belgickou vládu L. Van den Broeck, M. Jacobs a C. Pochet, jako zmocněnkyněmi, ve spolupráci s P. Wytinckem, D. D’Hooghem a T. Ruyssem, advocaten,
- za Evropskou komisi A. Nijenhuisem, S. L. Kalédou a B.-R. Killmannem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 10. září 2020,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci C-407/19 se týká výkladu článků 34, 35, 45, 49, 56, 101, 102 a čl. 106 odst. 1 SFEU a žádost o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci C-471/19 se týká výkladu článků 49 a 56 SFEU, článků 15 a 16 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) a zásady rovnosti.
- 2 Ve věci C-407/19 byla žádost předložena v rámci sporu mezi společnostmi Katoen Natie Bulk Terminals NV a General Services Antwerp NV na jedné straně a Belgische Staat (belgický stát) na straně druhé a ve věci C-471/19 byla předložena v rámci sporu mezi společností Middlegate Europe NV a Ministerraad (Rada ministrů, Belgie), přičemž oba spory se týkaly platnosti určitých ustanovení belgického práva o organizaci přístavní práce, zejména jejich souladu s unijním právem.

Belgické právo

Zákon o pracovních smlouvách

- 3 V belgickém právu je společný režim použitelný na pracovní smlouvy, zejména pracovní smlouvy dělníků, upraven prostřednictvím wet betreffende de arbeidsovereenkomsten (zákon o pracovních smlouvách) ze dne 3. července 1978 (*Belgisch Staatsblad*, 22. srpna 1978, s. 9277).

Zákon o přístavní práci

- 4 Článek 1 wet betreffende de havenarbeid (zákon o přístavní práci) ze dne 8. června 1972 (*Belgisch Staatsblad*, 10. srpna 1972, s. 8826), ve znění použitelném na skutkový stav v původním řízení (dále jen „zákon o přístavní práci“), stanoví:

„V přístavních oblastech nesmí nikdo využívat k provádění přístavních prací pracovníky, kteří nejsou uznanými přístavními pracovníky.“

- 5 Článek 2 tohoto zákona stanoví:

„Při použití tohoto zákona platí vymezení přístavních oblastí a přístavní práce tak, jak bylo stanoveno králem [...]“

- 6 Článek 3 tohoto zákona stanoví:

„Král stanoví podmínky a pravidla uznávání přístavních dělníků po vydání stanoviska smíšeného výboru příslušného pro danou přístavní oblast.

[...]“

- 7 Článek 3a tohoto zákona stanoví:

„Po předchozím stanovisku smíšeného výboru příslušného pro danou přístavní oblast může král uložit zaměstnavatelům, kteří v této oblasti zaměstnávají přístavní dělníky, povinné členství v jím autorizované organizaci zaměstnavatelů, která v postavení zmocněného zástupce plní všechny povinnosti, které podle právních předpisů o individuálním a kolektivním zaměstnávání a podle předpisů v sociální oblasti vznikají zaměstnavatelům při zaměstnávání přístavních dělníků.

Organizace zaměstnavatelů uvedená v předchozím pododstavci může získat autorizaci až poté, co se jejími členy stane většina zainteresovaných zaměstnavatelů.“

Královské nařízení z roku 1973

- 8 Článek 1 koninklijk besluit tot oprichting en tot vaststelling van de benaming en van de bevoegdheid van het Paritair Comité van het havenbedrijf (královské nařízení o zřízení Smíšeného přístavního výboru a o stanovení jeho označení a působnosti) ze dne 12. ledna 1973 (*Belgisch Staatsblad*, 23. ledna 1973, s. 877), ve znění použitelném na skutkový stav v původním řízení (dále jen „královské nařízení z roku 1973“), stanoví:

„Zřizuje se smíšený výbor označený jako ‚Smíšený přístavní výbor‘ (příslušný pro pracovníky obecně a pro jejich zaměstnavatele), a to pro:

všechny pracovníky a jejich zaměstnavatele, kteří v přístavních oblastech:

A. provádějí přístavní práci jako hlavní nebo vedlejší činnost, tzn. jakoukoli manipulaci se zbožím přepravovaným po moři nebo řece, železnici nebo silnici a veškeré doplňkové služby související s tímto zbožím bez ohledu na to, zda tyto činnosti probíhají v docích, na vodních cestách, přístavištích nebo v zařízeních pro dovoz, vývoz nebo tranzit zboží, a stejně tak jakoukoli manipulaci se zbožím přepravovaným po moři či řece do nebo z přístavišť průmyslových zařízení.

Platí následující definice:

1. jakákoli manipulace se zbožím:

a) zboží: veškeré zboží, včetně kontejnerů a dopravních prostředků, nikoli však:

- přeprava ropy ve velkém množství, ropných produktů (kapalných) a kapalných surovin pro rafinerie, chemický průmysl a skladovací činnosti a zpracování v ropných zařízeních;
- ryby přivezené rybářskými loděmi;
- zkapalněné plyny stlačené a ve velkém množství.

b) manipulace: nakládka, vykládka, upevnění, uvolnění, přemístění nákladu, vyložení volně loženého zboží, uvedení do pohybu, klasifikace, třídění, kalibrování, stohování, rozebrání stohovaného zboží, stejně jako skládání a rozkládání jednotkových nákladů.

2. doplňkové služby související s tímto zbožím: označování, vážení, měření rozměrů a objemu, ověřování, přejímka, bezpečná úschova (kromě bezpečnostních služeb zajišťovaných společnostmi podléhajícími pravomoci Smíšeného výboru pro bezpečnostní a kontrolní služby jménem společností, které spadají pod Smíšený přístavní výbor), dodání, odebrání vzorků a razítkování, upevňování provazy a vyvazování.

[...]“

Královské nařízení z roku 2004

- 9 Před změnou provedenou prostřednictvím koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 5 juli 2004 betreffende de erkenning van havenarbeiders in de havengebieden die onder het toepassingsgebied vallen van de wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid (královské nařízení, kterým se mění královské nařízení ze dne 5. července 2004 o uznávání přístavních dělníků v přístavních oblastech spadajících do působnosti zákona ze dne 8. června 1972 o přístavní práci) ze dne 10. července 2016 (*Belgisch Staatsblad*, 13. července 2016, s. 43879, dále jen „královské nařízení z roku 2016“), článek 2 koninklijk besluit betreffende de erkenning van havenarbeiders in de havengebieden die onder het toepassingsgebied vallen van de wet van 8 juni 1972 betreffende de havenarbeid (královské nařízení o uznávání přístavních dělníků v přístavních oblastech spadajících do působnosti zákona ze dne 8. června 1972 o přístavní práci) ze dne 5. července 2004 (*Belgisch Staatsblad*, 4. srpna 2004, s. 58908) stanovil:

„Jakmile jsou přístavní dělníci uznáni, jsou zařazeni buď na ‚obecný seznam pracovníků‘, nebo na ‚seznam pracovníků logistiky‘.

Přístavní dělníci zařazení na obecný seznam pracovníků se uznávají pro výkon všech přístavních prací ve smyslu článku 1 [královského nařízení z roku 1973].

Přístavní dělníci zařazení na seznam pracovníků logistiky se uznávají pro výkon přístavní činnosti ve smyslu článku 1 [královského nařízení z roku 1973] v místech, kde je zboží při přípravě jeho distribuce nebo následného odeslání zpracováváno způsobem nepřímým vedoucím k prokazatelné přidané hodnotě.“

- 10 Královským nařízením o uznávání přístavních dělníků v přístavních oblastech spadajících do působnosti zákona ze dne 8. června 1972 o přístavní práci, ve znění královského nařízení z roku 2016 (dále jen „královské nařízení z roku 2004“), byl mimo jiné pojem „seznam pracovníků“ (*contingent*) nahrazen pojmem „rezerva“ (*pool*). Článek 1 královského nařízení z roku 2004 stanoví:

„1. V každé přístavní oblasti jsou přístavní dělníci uznáváni paritně ustanovenou komisí dále označenou jako ‚správní komise‘, zřízenou v rámci Smíšeného podvýboru příslušného pro danou přístavní oblast.

Tato správní komise je složena z:

- 1) předsedy a místopředsedy;
- 2) čtyř výkonných členů a čtyř náhradníků jmenovaných organizacemi zaměstnavatelů zastoupenými ve Smíšeném podvýboru;
- 3) čtyř výkonných členů a čtyř náhradníků jmenovaných organizacemi zaměstnanců zastoupenými ve Smíšeném podvýboru;
- 4) jednoho nebo více tajemníků.

Na činnost správní komise se použijí ustanovení královského nařízení ze dne 6. listopadu 1969, kterým se stanoví obecná pravidla fungování smíšených výborů a podvýborů a zvláštní pravidla stanovená v článku 10 tohoto královského nařízení.

2. Žádost o uznání se podává písemně k příslušnému Smíšenému podvýboru na vzorovém formuláři, který je za tím účelem poskytnut.

V žádosti se uvede, zda se podává za účelem zaměstnání v rámci rezervy, nebo mimo ni.

3. Odchylně od odst. 1 [prvního] pododstavce platí, že v případě pracovníků, kteří vykonávají práci ve smyslu článku 1 [královského nařízení z roku 1973] v místech, kde je zboží při přípravě jeho distribuce nebo následného odeslání zpracováváno způsobem nepřímo vedoucím k prokazatelné přidané hodnotě, a kteří mají bezpečnostní osvědčení, označovaných jako ‚pracovníci logistiky‘, je toto bezpečnostní osvědčení považováno za uznání ve smyslu [zákona o přístavní práci].

Zaměstnavatel, který podepsal pracovní smlouvu se zaměstnancem, požádá o bezpečnostní osvědčení za účelem výkonu činností popsaných v předchozím odstavci a to je vydáno po předložení průkazu totožnosti a pracovní smlouvy. Pravidla tohoto postupu stanoví kolektivní smlouva.

- 11 Článek 2 tohoto královského nařízení stanoví:

„1. Přístavní pracovníci uvedení v čl. 1 odst. 1 prvním pododstavci, jsou nebo nejsou po svém uznání přijati do rezervy.

Při uznávání se pro účely přijetí do rezervy zohlední potřeba uznané pracovní síly.

2. Přístavní pracovníci přijatí do rezervy jsou uznáni buď na dobu určitou, nebo na dobu neurčitou.

Pravidla týkající se doby platnosti uznání stanoví kolektivní smlouva.

3. Přístavní pracovníci, kteří nejsou přijati do rezervy, jsou najímáni prostřednictvím pracovní smlouvy v souladu se zákonem [...] o pracovních smlouvách.

Doba platnosti uznání je omezena délkou trvání této pracovní smlouvy.“

12 Článek 4 tohoto královského nařízení stanoví:

„1. Pro uznání za přístavního dělníka podle čl. 1 odst. 1 prvního pododstavce se uplatní tyto požadavky:

[...]

2. pracovník byl prohlášen za zdravotně způsobilého pro přístavní práci externí službou pro prevenci a ochranu při práci, k níž je přidružena organizace zaměstnavatelů určená jako zmocněný zástupce podle článku 3a [zákona o přístavní práci];

3. pracovník úspěšně absolvoval psychotechnické zkoušky před orgánem, který byl za tím účelem určen organizací zaměstnavatelů určenou za zmocněného zástupce podle článku 3a [zákona o přístavní práci]; cílem těchto zkoušek je prověřit, zda je uchazeč o místo přístavního dělníka dostatečně rozumově způsobilý a má odpovídající osobnostní rysy a motivaci k tomu, aby po zaškolení mohl zastávat místo přístavního dělníka;

[...]

6. pracovník absolvoval třítydenní přípravné kurzy pro získání dovedností v bezpečnosti práce a odborné kvalifikace a úspěšně složil závěrečnou zkoušku. Odborné školení může být nabízeno volně a příslušný orgán může určit kvalitativní podmínky, které toto školení musí splňovat;

7. pracovníkovi nebylo v průběhu posledních pěti let odňato uznání přístavního pracovníka na základě čl. 7 prvního pododstavce bodů 1 nebo 3 tohoto nařízení;

8. v případě uznání přístavního pracovníka dle článku 2 odst. 3 má navíc uzavřenu pracovní smlouvu.

2. Uznání přístavního pracovníka je platné v každé přístavní oblasti tak, jak určí král podle článků 35 a 37 zákona ze dne 5. prosince 1968 o kolektivních smlouvách a smíšených výborech.

Podmínky a pravidla zaměstnávání přístavních dělníků v jiné přístavní oblasti, než ve které jsou uznáni, stanoví kolektivní smlouva.

Organizace zaměstnavatelů určená za zmocněného zástupce podle článku 3a [zákona o přístavní práci] zůstane zmocněncem i v případě, že by byl přístavní pracovník zaměstnán mimo přístavní oblast, v níž byl uznán.

3. Přístavní dělníci, kteří mohou prokázat, že splňují v jiném členském státě Evropské unie rovnocenné podmínky v oblasti přístavní práce, již v souvislosti s uplatněním tohoto nařízení těmito podmínkám nepodléhají.

4. Žádosti o uznání a o jeho prodloužení se podávají správní komisi, která je vyřizuje.“

13 Článek 13/1 tohoto královského nařízení stanoví:

„1) [pro období do 30. června 2017] musí být pracovní smlouva uvedená v čl. 2 odst. 3 druhém pododstavci uzavřena na dobu neurčitou;

2) [pro období od 1. července 2017 do 30. června 2018] musí být pracovní smlouva uvedená v čl. 2 odst. 3 druhém pododstavci uzavřena minimálně na dobu 2 let;

3) [pro období od 1. července 2018 do 30. června 2019] musí být pracovní smlouva podle čl. 2 odst. 3 [druhého] pododstavce uzavřena minimálně na dobu jednoho roku;

4. [pro období od 1. července 2019 do 30. června 2020] musí být pracovní smlouva uvedená v čl. 2 odst. 3 druhém pododstavci uzavřena minimálně na dobu 6 měsíců.“

14 Článek 15/1 tohoto královského nařízení stanoví:

„Pro účely použití tohoto královského nařízení:

1) se přístavní dělníci uznání podle původního čl. 2 druhého pododstavce automaticky uznávají jako přístavní pracovníci přijatí do rezervy v souladu s čl. 2 odst. 1, aniž je dotčeno použití článků 5 až 9 tohoto královského nařízení;

2) je na přístavní dělníky uznané podle původního čl. 2 třetího pododstavce automaticky nahlíženo jako na pracovníky logistiky uvedené v čl. 1 odst. 3, aniž je dotčeno použití článků 5 až 9 tohoto královského nařízení.“

Spory v původních řízeních, předběžné otázky a řízení před Soudním dvorem

Věc C-407/19

15 Katoen Natie Bulk Terminals a General Services Antwerp jsou společnosti se sídlem v Belgii, jejichž předmět podnikání zahrnuje přístavní činnosti v Belgii i v zahraničí.

16 Dne 5. září 2016 podaly tyto dvě společnosti k předkládajícímu soudu ve věci C-407/19, tj. k Raad van State (Státní rada, Belgie), návrh na zrušení královského nařízení z roku 2016.

17 Toto královské nařízení bylo přijato v návaznosti na výzvu dopisem zaslanou Belgickému království Evropskou komisí dne 28. března 2014, podle které jeho právní úprava přístavní práce porušuje článek 49 SFEU. Komise v podstatě uvedla, že belgická právní úprava zaměstnávání přístavních dělníků odrazuje zahraniční podniky od zřizování provozoven v Belgii, jelikož nemají volnost výběru svých zaměstnanců, ale jsou povinny využívat – i v případě logistických činností – uznané přístavní dělníky, kteří navíc mohou být působit pouze v omezené zeměpisné oblasti. V důsledku přijetí královského nařízení z roku 2016 se Komise dne 17. května 2017 rozhodla řízení o nesplnění povinnosti zastavit.

18 Raad van State (Státní rada) úvodem upřesňuje, že královské nařízení z roku 2016, které je hmotněprávním předpisem, jehož zrušení *erga omnes* je navrhováno v rámci sporu o objektivní právo, který před ní probíhá, se použije bez rozdílu na podniky, zaměstnavatele a pracovníky bez ohledu na jejich státní příslušnost, kteří vykonávají nebo zadávají přístavní práci v belgických přístavních oblastech nebo jsou usazeni v přístavních oblastech nebo se v nich chystají usadit.

19 Raad van State (Státní rada) rovněž upozorňuje na skutečnost, že královské nařízení z roku 2004 upravuje přístavní práci v (námořních) přístavních oblastech nacházejících se v Belgii, tj. i v přístavech Antverpy (Belgie) a Zeebrugge (Belgie), které jsou námořními přístavy určenými k mezinárodní přepravě, kde panuje velmi silná konkurence. Nelze tedy pomíjet jasný přeshraniční význam námořních přístavních oblastí, zejména s ohledem na tam provozované dovozní a vývozní činnosti, na velké množství mezinárodních hospodářských subjektů, které tam působí, pocházejících zejména z jiných členských států, na komerční činnosti, které jsou v těchto oblastech provozovány v odvětví mezinárodního obchodu, a na atraktivitu pracovní zóny v místě, které by mohlo být zajímavé pro zahraniční hospodářské subjekty a pro zahraniční pracovníky, případně z blízkých členských států,

které by tyto subjekty chtěly najímat k uskutečňování své podnikatelské činnosti. Vzhledem k těmto skutečnostem je Raad van State (Státní rada) toho názoru, že spor, který jí byl předložen, se netýká čistě vnitrostátní situace ve smyslu judikatury Soudního dvora.

- 20 Pokud jde o volný pohyb pracovníků zaručený článkem 45 SFEU, Raad van State (Státní rada) poznamenává, že Katoen Natie Bulk Terminals a General Services Antwerp jsou belgickými logistickými společnostmi působícími v belgických přístavních oblastech, které v zájmu naplňování svého předmětu podnikání chtějí mít možnost zaměstnávat i jiné než uznané přístavní dělníky, a to bez ohledu na jejich státní příslušnost. Tyto společnosti se tedy mohou jakožto zaměstnavatelé, kteří chtějí v členském státě, ve kterém jsou usazeni, zaměstnávat pracovníky, kteří jsou státními příslušníky jiného členského státu, dovolávat volného pohybu pracovníků zakotveného v článku 45 SFEU. Jelikož se ukazuje, že podmínky obsažené v královském nařízení z roku 2004 státním příslušníkům jiných členských států komplikují výkon přístavní práce na belgickém území a představují překážku volnému pohybu pracovníků, musí mít takoví zaměstnavatelé, jako jsou uvedené společnosti, také možnost bránit se takové právní úpravě. To rovněž ukazuje, že spor probíhající před Raad van State (Státní rada) nemůže být zužován na čistě vnitrostátní situaci.
- 21 Pokud jde o meritum sporu, Raad van State (Státní rada) upřesňuje, že společnosti Katoen Natie Bulk Terminals a General Services Antwerp v podstatě zpochybňují sedm opatření obsažených v královském nařízení z roku 2004, která byla zavedena nebo změněna královským nařízením z roku 2016.
- 22 Raad van State (Státní rada) vychází z předpokladu, že tato opatření v souhrnu představují překážku základních svobod zaručených Smlouvou o FEU, jelikož mohou pracovníkům, včetně pracovníků pocházejících z jiného členského státu, zkomplikovat nebo učinit méně přitažlivým výkon přístavní práce v belgické přístavní oblasti a zaměstnavatelům zkomplikovat nebo učinit méně přitažlivým zaměstnávání takových pracovníků.
- 23 Pokud jde o případné odůvodnění těchto překážek z hlediska naléhavých důvodů obecného zájmu, Raad van State (Státní rada) poznamenává, že společnosti Katoen Natie Bulk Terminals a General Services Antwerp zpochybňují, že by uvedená opatření byla jako celek „způsobilá“ dosáhnout sledovaného cíle, kterým je zaručení bezpečnosti v přístavních oblastech, a tím i bezpečnosti a pracovníprávní ochrany přístavních dělníků. Zpochybňují také, že by tato opatření byla přiměřená a nepřekračovala meze toho, co je k dosažení tohoto cíle nezbytné, a že by zároveň byla nediskriminační.
- 24 Pokud jde zaprvé o to, že všichni přístavní dělníci, kteří nejsou pověřeni výkonem logistické činnosti, musí být povinně uznáni správní komisí uvedenou v čl. 1 odst. 1 královského nařízení z roku 2004 složenou z organizací zaměstnavatelů a organizací pracovníků (dále jen „správní komise“), že v tomto ohledu neexistují dostatečné procesní záruky a že je nutné zohledňovat potřebu pracovní síly pro účely přijetí do rezervy, Raad van State (Státní rada) konstatuje, že v belgickém právu může být kladné i odmítavé rozhodnutí správní komise ve věci uznání přístavního dělníka napadeno přímo žalobou k soudu.
- 25 Pokud jde zadruhé o ověření podmínek uznávání týkajících se zdravotní způsobilosti a úspěšného absolvování psychotechnických testů, klade si Raad van State (Státní rada) zejména otázku, zda je dodatečná podmínka stanovená v čl. 4 odst. 1 bodě 8 královského nařízení z roku 2004, která vyžaduje, aby měl pracovník mimo jiné uzavřenu pracovní smlouvu, přiměřená k dosažení sledovaného cíle, kterým je zaručení bezpečnosti v přístavních oblastech.
- 26 Pokud jde zatřetí o dobu platnosti uznání pracovníků nepřijatých do rezervy a o přechodný režim zavedený královským nařízením z roku 2004, Raad van State (Státní rada) uvádí, že pokaždé, když pracovník uzavře pracovní smlouvu, musí se podrobit uznávacímu řízení bez ohledu na důvod ukončení své předchozí pracovní smlouvy.

- 27 Raad van State (Státní rada) začtvrté podotýká, že v důsledku přechodného režimu stanoveného královským nařízením z roku 2004 musela být pracovní smlouva uzavíraná před 30. červnem 2017 uzavřena na dobu neurčitou. Následně musela být smlouva uzavíraná po 1. červenci 2017 uzavřena minimálně na dobu dvou let, smlouva uzavíraná po 1. červenci 2018 musela být uzavřena minimálně na dobu jednoho roku a smlouva uzavíraná po 1. červenci 2019 musela být uzavřena minimálně na dobu šesti měsíců. Teprve od 1. července 2020 mohla být doba platnosti pracovní smlouvy určena volně. Postavení přístavního dělníka, na něhož se v souladu s čl. 2 odst. 3 královského nařízení z roku 2004 vztahuje obecný režim stanovený zákonem o pracovních smlouvách, je tudíž mnohem méně atraktivní než postavení přístavního dělníka přijatého do rezervy, což může zakládat neodůvodněné omezení volného pohybu.
- 28 Pokud jde zapáté o automatické uznání všech přístavních dělníků zaměstnaných jako přístavní dělníci „přijetí do rezervy“, Raad van State (Státní rada) poznamenává, že podle společnosti Katoen Natie Bulk Terminals a General Services Antwerp toto opatření připravuje zaměstnavatele o právo najmout si kvalitní pracovní sílu uzavřením smlouvy na dobu neurčitou přímo s přístavními dělníky, která jim zajistí jistotu zaměstnání podle obecných norem pracovního práva, neboť tito dělníci „automaticky“ zůstávají přijati do rezervy. Vystává otázka, zda má být takové opatření považováno za vhodné a přiměřené z hlediska sledovaného cíle, tedy za opatření, které je v souladu se svobodou usazování a volným pohybem pracovníků.
- 29 Pokud jde zašesté o povinnost stanovit kolektivní smlouvou podmínky a pravidla zaměstnávání pracovníků na práci v jiné přístavní oblasti, než ve které byli uznáni, klade si Raad van State (Státní rada) otázku, zda je takové opatření důvodné a přiměřené, nebo zda – jak uvádí společnost Katoen Natie Bulk Terminals a General Services Antwerp – nelze důvodně tvrdit, že mobilita pracovníků mezi jednotlivými přístavními oblastmi musí být omezena nebo podrobena dodatečným podmínkám ve jménu bezpečnosti v přístavních oblastech.
- 30 Pokud jde konečně zasedmé o povinnost pracovníků vykonávajících logistickou činnost, jak je definována v čl. 1 odst. 3 královského nařízení z roku 2004 (dále jen „pracovníci logistiky“), mít „bezpečnostní osvědčení“, Raad van State (Státní rada) je toho názoru, že takové opatření má za cíl zajistit bezpečnost obecně, a tudíž i bezpečnost dotýčných pracovníků. Podle Raad van State však vyvstává otázka, zda takové opatření vykládané v tom smyslu, že o toto bezpečnostní osvědčení musí být žádáno vždy, kdy dojde k uzavření nové pracovní smlouvy, nepředstavuje významnou a nepřiměřenou administrativní zátěž z hlediska svobody usazování a volného pohybu pracovníků.
- 31 Za těchto podmínek se Raad van State (Státní rada) rozhodla přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Musí být články 49, 56, 45, 34, 35, 101 nebo 102 SFEU, popřípadě ve spojení s čl. 106 odst. 1 SFEU, vykládány v tom smyslu, že brání právní úpravě obsažené v článku 1 [královského nařízení z roku 2004], ve spojení s článkem 2 tohoto [královského nařízení], podle níž správní komise – paritně složená jednak z členů jmenovaných organizacemi zaměstnavatelů zastoupenými v daném smíšeném podvýboru a jednak z členů jmenovaných organizacemi zaměstnanců zastoupených ve smíšeném podvýboru – přístavní pracovníky ve smyslu čl. 1 odst. 1 prvního pododstavce uvedeného [královského nařízení] při jejich uznání buď přijme, nebo nepřijme do rezervy přístavních pracovníků, přičemž se přihlíží k potřebě pracovních sil, pokud se zároveň vezme v úvahu, že tato správní komise nemá stanovenou maximální lhůtu pro přijetí rozhodnutí a že proti jejím rozhodnutím ve věci uznávání je možno podat pouze žalobu k soudu?
- 2) Musí být články 49, 56, 45, 34, 35, 101 nebo 102 SFEU, popřípadě ve spojení s čl. 106 odst. 1 SFEU, vykládány v tom smyslu, že brání právní úpravě zavedené článkem 4 odst. 1 body 2, 3, 6 a 8 [královského nařízení z roku 2004], podle níž je podmínkou uznání za přístavního dělníka, že daný pracovník [a] je prohlášen za zdravotně způsobilého externí službou pro prevenci rizik a ochranu při práci, k níž je přidružena organizace zaměstnavatelů určená jako zmocněný zástupce podle

článku 3a zákona [o přístavní práci], [b]) úspěšně absolvoval psychotechnické zkoušky před orgánem, který byl za tím účelem určen organizací zaměstnavatelů určenou za zmocněného zástupce podle téhož článku 3a zákona [o přístavní práci], [c]) absolvoval třítydenní přípravné kurzy pro získání dovedností v bezpečnosti práce a odborné kvalifikace a úspěšně složil závěrečnou zkoušku a [d]) má navíc uzavřenu pracovní smlouvu, jedná-li se o přístavního pracovníka, který není přijat do rezervy, přičemž zahraniční přístavní pracovníci musí být ve spojení s čl. 4 odst. 3 [královského nařízení z roku 2004] schopni prokázat, že splňují v jiném členském státě rovnocenné podmínky, aby již shora uvedeným podmínkám pro účely napadené právní úpravy nepodléhali?

- 3) Musí být články 49, 56, 45, 34, 35, 101 nebo 102 SFEU, popřípadě ve spojení s čl. 106 odst. 1 SFEU, vykládány v tom smyslu, že brání právní úpravě zavedené článkem 2 odst. 3 [královského nařízení z roku 2004], podle níž je doba platnosti uznání přístavních pracovníků, kteří nejsou přijati do rezervy, a jsou proto v souladu se zákonem [...] o pracovních smlouvách přijímání zaměstnavatelem přímo na základě pracovní smlouvy, omezena délkou trvání této pracovní smlouvy, takže musí být vždy zahájeno nové uznávací řízení?
- 4) Musí být články 49, 56, 45, 34, 35, 101 nebo 102 SFEU, popřípadě ve spojení s čl. 106 odst. 1 SFEU, vykládány v tom smyslu, že brání právní úpravě zavedené článkem 13/1 [královského nařízení z roku 2004], tj. přechodnému režimu, podle něhož musí být pracovní smlouva uvedená ve třetí předběžné otázce uzavřena nejprve na dobu neurčitou, [následně] od 1. července 2017 minimálně na dva roky, od 1. července 2018 minimálně na jeden rok, od 1. července 2019 minimálně na šest měsíců a [konečně] od 1. července 2020 na dobu, kterou lze stanovit volně?
- 5) Musí být články 49, 56, 45, 34, 35, 101 nebo 102 SFEU, popřípadě ve spojení s čl. 106 odst. 1 SFEU, vykládány v tom smyslu, že brání právní úpravě zavedené článkem 15/1 [královského nařízení z roku 2004], podle níž jsou přístavní dělníci, kteří byli uznáni za platnosti staré právní úpravy, automaticky uznáni za přístavní dělníky zařazené do rezervy, čímž je zaměstnavatelům omezena možnost zaměstnávat tyto přístavní dělníky přímo (na základě smlouvy na dobu neurčitou) a je jim bráněno v tom, aby si najali kvalitní pracovní sílu uzavřením smlouvy na dobu neurčitou přímo s přístavními dělníky a poskytli jim jistotu zaměstnání podle obecných norem pracovního práva?
- 6) Musí být články 49, 56, 45, 34, 35, 101 nebo 102 SFEU, popřípadě ve spojení s čl. 106 odst. 1 SFEU, vykládány v tom smyslu, že brání právní úpravě zavedené článkem 4 odst. 2 [královského nařízení z roku 2004], podle níž podmínky a pravidla zaměstnávání přístavních dělníků v jiné přístavní oblasti, než ve které byli uznáni, stanoví kolektivní smlouva, čímž je omezena mobilita pracovníků mezi přístavními oblastmi, aniž sám zákonodárce upřesnil, o jaké podmínky a pravidla se může jednat?
- 7) Musí být články 49, 56, 45, 34, 35, 101 nebo 102 SFEU, popřípadě ve spojení s čl. 106 odst. 1 SFEU, vykládány v tom smyslu, že brání právní úpravě zavedené článkem 1 odst. 3 [královského nařízení z roku 2004], podle níž pracovníci (logistiky), kteří ve smyslu článku 1 [královského nařízení z roku 1973] vykonávají práci v místech, kde je zboží při přípravě jeho distribuce nebo následného odeslání zpracováváno způsobem nepřímo vedoucím k prokazatelné přidané hodnotě, musí mít bezpečnostní osvědčení, přičemž toto bezpečnostní osvědčení platí jako uznání ve smyslu zákona [o přístavní práci] s ohledem na to, že o ně žádá zaměstnavatel, který s daným pracovníkem uzavřel pracovní smlouvu pro výkon příslušných činností a že se vydává proti předložení pracovní smlouvy a průkazu totožnosti, s tím, že pravidla příslušného postupu stanoví kolektivní smlouva, aniž zákonodárce v tomto bodě poskytl jakékoli upřesnění?“

Věc C-471/19

- 32 Middlegate Europe je přepravní společnost se sídlem v Zeebrugge, která působí v celé Evropě. V rámci mezinárodní silniční přepravy její pracovníci v přístavišti v Zeebrugge s pomocí vlečného traktoru připravují mimo jiné nakládku návěsů pro účely jejich odeslání do Spojeného království a Irska.
- 33 Dne 12. ledna 2011 byl jistý pracovník, který v rámci mezinárodní silniční přepravy na trase z Virtonu (Belgie) do Bury (Spojené království) připravoval takovou nakládku, podroben policejní kontrole. V návaznosti na kontrolu zahájil policejní orgán se společností Middlegate Europe řízení pro porušení článku 1 zákona o přístavní práci spočívající ve výkonu přístavní práce neuznaným přístavním dělníkem.
- 34 Rozhodnutím ze dne 17. ledna 2013 byla společnosti Middlegate Europe uložena správní pokuta 100 eur. Společnost podala proti tomuto rozhodnutí žalobu k arbeidsrechtbank Gent, afdeling Brugge (pracovní soud v Gentu, pracoviště Bruggy, Belgie). Rozsudkem ze dne 17. prosince 2014 uvedený soud žalobu zamítl jako neopodstatněnou. Rozsudkem ze dne 3. listopadu 2016 arbeidshof te Gent (pracovní soud v Gentu, Belgie) odvolání podané proti rozsudku prvostupňového soudu zamítl jako neopodstatněné.
- 35 Společnost Middlegate Europe následně podala proti tomuto rozsudku dovolání k Hof van Cassatie (Kasační soud, Belgie). V rámci řízení uvedla, že články 1 a 2 zákona o přístavní práci jsou v rozporu s články 10, 11 a 23 belgické ústavy, neboť ve vztahu k podnikům porušují jejich svobodu obchodu a průmyslu. Na návrh společnosti Middlegate Europe se Hof van Cassatie (Kasační soud) rozhodl položit předkládajícímu soudu ve věci C-471/19, tj. Grondwettelijk Hof (Ústavní soud, Belgie), dvě předběžné otázky.
- 36 Zmiňovaný soud uvádí, že svoboda obchodu a průmyslu, jak je zakotvena v belgické ústavě, je úzce spjata s právem svobodné volby povolání, právem pracovat a svobodou podnikání, které jsou zaručeny články 15 a 16 Listiny, a s několika základními svobodami zaručenými Smlouvou o FEU, jako je volný pohyb služeb (článek 56 SFEU) a svoboda usazování (článek 49 SFEU).
- 37 Zprv je Grondwettelijk Hof (Ústavní soud) toho názoru, že povinnost uložená na základě zákona o přístavní práci podnikům, které hodlají vykonávat v přístavní oblasti přístavní práci, včetně činností nesouvisejících s nakládkou a vykládkou lodí, tj. povinnost využívat pouze uznané přístavní dělníky a za tímto účelem se povinně stát členem uznané organizace zastupující zaměstnavatele, patrně omezuje těmto podnikům svobodnou volbu pracovníků a svobodu sjednávat pracovní podmínky.
- 38 Grondwettelijk Hof (Ústavní soud) má tedy za to, že články 1 a 2 zákona o přístavní práci s sebou přinášejí omezení svobody usazování ve smyslu článku 49 SFEU. S ohledem na judikaturu Soudního dvora, zejména rozsudek ze dne 11. prosince 2014, Komise v. Španělsko (C-576/13, nezveřejněný, EU:C:2014:2430), si klade otázku, zda je toto omezení odůvodněné vzhledem k charakteru a zvláštním okolnostem vnitrostátní právní úpravy v oblasti přístavní práce.
- 39 V tomto ohledu poznamenává, že cílem belgického zákonodárce při přijímání zákona o přístavní práci bylo chránit povolání přístavního dělníka tím, že byl výkon přístavní práce zakázán neuznaným pracovníkům. Tím, že postavení „uznaného přístavního dělníka“ – které je úzce spjata se specifickou, obtížnou a nebezpečnou povahou přístavní práce – získalo zakotvení v zákoně, měl totiž zákonodárce v úmyslu vyhradit činnosti manipulace se zbožím v přístavech, jejichž technická povaha se rychle vyvíjí, výlučně dělníkům, kteří absolvovali řádné odborné školení k vyhodnocení jejich odborné kvalifikace i fyzických a duševních schopností. Zavedením tohoto postavení a s ním souvisejícího pracovního monopolu chtěl zákonodárce rovněž reagovat na potřebu zajistit bezpečnost v přístavních oblastech a předcházet pracovním úrazům na jedné straně a na nutnost, aby byli specializovaní dělníci každodenně k dispozici v přístavu zajišťujícím současně produktivitu, služby a konkurenceschopnost na straně druhé. Stanovením povinného členství zaměstnavatele v autorizované organizaci zaměstnavatelů,

kteřá je v každé přístavní oblasti vždy jen jedna a vystupuje v roli řídicího sekretariátu pro sociální otázky, se belgický zákonodárce rovněž snažil zajistit rovné zacházení na poli sociálních práv se všemi přístavními dělníky z hlediska všech sociálněprávních povinností vyplývajících z postavení uznaného přístavního dělníka.

- 40 Zadruhé Grondwettelijk Hof (Ústavní soud) upozorňuje na skutečnost, že do okamžiku, než belgický zákonodárce daný stav změní, by prosté konstatování protiústavnosti článků 1 a 2 zákona o přístavní práci mohlo mít za následek, že by se tisíce přístavních dělníků nepředvídaně ocitlo na určitou dobu v situaci značné nejistoty, pokud jde o jejich právní postavení na trhu práce, což by mohlo mít pro přístavní dělníky neblahé sociální a finanční dopady. Za takovýchto okolností by také orgány veřejné moci mohly čelit vážným důsledkům.
- 41 Grondwettelijk Hof (Ústavní soud) uvádí, že by na základě belgického práva mohl dočasně zachovat účinky článků 1 a 2 zákona o přístavní práci, aby se předešlo případné právní nejistotě a sociálnímu napětí a aby umožnil belgickému zákonodárci uvést organizaci přístavní práce v přístavních oblastech do souladu s povinnostmi vyplývajících z belgické ústavy ve spojení se svobodou obchodu a průmyslu, kterou zaručují články 15 a 16 Listiny, a s článkem 49 SFEU.
- 42 Za těchto podmínek se Grondwettelijk Hof (Ústavní soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:
- „1) Musí být článek 49 [SFEU], popřípadě ve spojení s článkem 56 SFEU, články 15 a 16 [Listiny] a se zásadou rovnosti, vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě ukládající osobám nebo podnikům, které by chtěly v belgických přístavních oblastech vykonávat přístavní činnosti ve smyslu zákona [o přístavní práci] – včetně činností, které nesouvisí s nakládkou a vykládkou lodí v úzkém slova smyslu – povinnost využívat za tím účelem pouze uznané přístavní pracovníky?
- 2) Může Grondwettelijk Hof (Ústavní soud) v případě kladné odpovědi na první otázku dočasně zachovat účinky dotčených článků 1 a 2 zákona [o přístavní práci], aby zabránil právní nejistotě a sociálnímu napětí a umožnil zákonodárci uvést tato ustanovení do souladu s povinnostmi vyplývajících z unijního práva?“
- 43 Rozhodnutím předsedy Soudního dvora ze dne 19. července 2020 byly věci C-407/19 a C-471/19 spojeny pro účely písemné a ústní části řízení a pro účely rozsudku.

K žádosti o znovuotevření ústní části řízení

- 44 Podáním došlým soudní kanceláři Soudního dvora dne 27. října 2020 požádaly společnosti Katoen Natie Bulk Terminals, General Services Antwerp a Middlegate Europe, aby bylo podle článku 83 jednacího řádu Soudního dvora nařízeno znovuotevření ústní části řízení.
- 45 Na podporu své žádosti v podstatě uvedly, že z některých dokumentů, které se staly dostupnými po přednesení stanoviska generálního advokáta, vyplývá, že se belgická vláda a organizace zaměstnavatelů a zaměstnanců přístavního odvětví dohodly a rozhodly se držet se právní úpravy, o níž jde ve věcech v původních řízeních, i kdyby se Soudní dvůr ztotožnil s návrhy generálního advokáta. Dále si přejí upozornit Soudní dvůr na nedávná rozhodnutí v oblasti přístavní práce vydaná některými soudy členských států.
- 46 Podle článku 83 svého jednacího řádu může Soudní dvůr kdykoli po vyslechnutí generálního advokáta nařídit znovuotevření ústní části řízení, zejména má-li za to, že věc není dostatečně objasněna, nebo předložil-li některý z účastníků řízení po ukončení této části řízení novou skutečnost, která může mít

rozhodující vliv na rozhodnutí Soudního dvora, anebo má-li být věc rozhodnuta na základě argumentu, který nebyl mezi účastníky řízení nebo zúčastněnými uvedenými v článku 23 statutu Soudního dvora Evropské unie projednán.

- 47 V projednávané věci tomu tak není. Postoj, který hodlá belgická vláda spolu s organizacemi zaměstnavatelů a zaměstnanců v přístavním odvětví zastávat v případě, že by se Soudní dvůr ztotožnil s návrhy přednesenými generálním advokátem v jeho stanovisku, je pro odpověď na otázky předkládajících soudů v projednávaných věcech irrelevantní. Stejně tak jsou irrelevantní i nedávná soudní rozhodnutí zmiňovaná společnostmi Katoen Natie Bulk Terminals, General Services Antwerp a Middlegate Europe v jejich žádosti o znovuotevření ústní části řízení. Jedná se o rozhodnutí španělského orgánu pro hospodářskou soutěž vydané v návaznosti na vyhlášení rozsudku ze dne 11. prosince 2014, Komise v. Španělsko (C-576/13, nezveřejněný, EU:C:2014:2430), a o rozsudek nizozemského soudu, který nemá vztah k právní úpravě, o kterou jde v původních řízeních.
- 48 Dále vzhledem k tomu, že společnosti Katoen Natie Bulk Terminals, General Services Antwerp a Middlegate Europe v žádosti o znovuotevření ústní části řízení vyjadřují nesouhlas s některými částmi posouzení obsaženého ve stanovisku generálního advokáta, je třeba připomenout, že statut Soudního dvora Evropské unie a jeho jednací řád nedávají zúčastněným možnost podat vyjádření v reakci na stanovisko přednesené generálním advokátem (rozsudek ze dne 4. září 2014, Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, bod 30 a citovaná judikatura).
- 49 Dále platí, že podle čl. 252 druhého pododstavce SFEU je úlohou generálního advokáta předkládat veřejně, zcela nestranně a nezávisle odůvodněná stanoviska ve věcech, které podle statutu Soudního dvora Evropské unie vyžadují jeho účast. Soudní dvůr v tomto ohledu není vázán stanoviskem generálního advokáta ani důvody, na základě kterých k němu dospěl. Nesouhlas účastníka řízení se stanoviskem generálního advokáta tedy nemůže sám o sobě představovat důvod ke znovuotevření ústní části řízení, a to bez ohledu na otázky, kterými se ve stanovisku zabýval (rozsudek ze dne 4. září 2014, Vnuk, C-162/13, EU:C:2014:2146, bod 31 a citovaná judikatura).
- 50 S ohledem na výše uvedené úvahy má Soudní dvůr za to, že není důvodné nařizovat znovuzahájení ústní části řízení.

K předběžným otázkám

K pravomoci Soudního dvora

- 51 Je třeba konstatovat, že jak ve věci C-407/19, tak ve věci C-471/19 se skutkové okolnosti sporu soustřeďují pouze v jednom členském státě.
- 52 V tomto ohledu je zaprvé na předkládajícím soudu, aby Soudnímu dvoru sdělil, jakou souvislost – kvůli níž je požadovaný výklad v rámci řízení o předběžné otázce nezbytný pro řešení sporu v původním řízení, který je před ním veden – má tento spor i přes svoji čistě vnitrostátní povahu s ustanoveními unijního práva týkajícími se základních svobod (rozsudek ze dne 15. listopadu 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, bod 55). Jak přitom vyplývá z bodů 18 až 20 tohoto rozsudku, Raad van State (Státní rada) ve věci C-407/19 vysvětlila, proč se lze vzhledem k mezinárodnímu zaměření přístavních oblastí nacházejících se v Belgii domnívat, že situace, jichž se použitelná vnitrostátní právní úprava dotýká, takovou souvislost s unijním právem vykazují. Vše nasvědčuje tomu, že jsou tyto úvahy plně použitelné i na spor, kterým se zabývá Grondwettelijk Hof (Ústavní soud) ve věci C-471/19.

- 53 Zadruhé, pokud se předkládající soud obrátí na Soudní dvůr v rámci řízení o zrušení ustanovení, která se použijí nejen na státní příslušníky daného státu, nýbrž i na státní příslušníky ostatních členských států, bude rozhodnutí, které tento soud přijme v návaznosti na rozsudek Soudního dvora vydaný v řízení o předběžné otázce, zakládat účinky i vůči posledně uvedeným státním příslušníkům, což opodstatňuje, aby Soudní dvůr odpověděl na otázky, které mu byly položeny v souvislosti s ustanoveními Smlouvy o základních svobodách, i přes to, že se všechny prvky sporu v původním řízení nacházejí pouze v jednom členském státě (rozsudek ze dne 15. listopadu 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, bod 51 a citovaná judikatura). Tato úvaha platí rovněž v případě, kdy je Soudnímu dvoru předložena žádost o rozhodnutí o předběžné otázce v rámci řízení týkajícího se souladu takových ustanovení vnitrostátního práva s unijním právem. Vnitrostátní ustanovení, o něž se jedná ve věcech v původních řízeních, jsou přitom použitelná bez rozdílu jak na belgické státní příslušníky, tak na státní příslušníky ostatních členských států.
- 54 Z toho vyplývá, že Soudní dvůr má pravomoc rozhodnout o všech předběžných otázkách.

K předběžným otázkám ve věci C-471/19

K první otázce

- 55 Podstatou první otázky předkládajícího soudu ve věci C-471/19 je, zda musí být články 49 a 56 SFEU, články 15 a 16 Listiny a zásada rovného zacházení vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě ukládající osobám nebo podnikům, které si přejí vykonávat v přístavní oblasti přístavní činnosti, včetně činností nesouvisejících s nakládkou a vykládkou lodí v úzkém slova smyslu, povinnost využívat pouze přístavní dělníky uznané v souladu s podmínkami a pravidly stanovenými touto právní úpravou.
- 56 Je třeba předeslat, že pokud jde o otázku, zda je vnitrostátní právní úprava, podle níž musí podniky přející si poskytovat přístavní služby povinně využívat uznané přístavní dělníky, slučitelná s články 15 a 16 Listiny, zahrnuje posouzení daného omezení vyvolaného vnitrostátní právní úpravou, prováděné podle článků 49 a 56 SFEU, rovněž případná omezení výkonu práv a svobod upravených v člancích 15 až 17 Listiny, takže samostatné posouzení z hlediska případné neslučitelnosti se svobodou podnikání není nezbytné (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. prosince 2017, Global Starnet, C-322/16, EU:C:2017:985, bod 50 a citovaná judikatura).
- 57 Vzhledem k tomu, že předkládající soud ve své první otázce ve věci C-471/19 zmínil zásadu rovného zacházení, je třeba uvést, že taková vnitrostátní právní úprava, jako je úprava uvedená v této otázce, se použije stejným způsobem na hospodářské subjekty-rezidenty i hospodářské subjekty-nerezidenty, s nimiž je tudíž zacházeno stejně.
- 58 Z ustálené judikatury Soudního dvora však vyplývá, že články 49 a 56 SFEU brání veškerým vnitrostátním opatřením, která – i když se použijí bez diskriminace na základě státní příslušnosti – mohou státním příslušníkům Evropské unie zakázat výkon svobody usazování a volného pohybu služeb zaručených těmito ustanoveními Smlouvy nebo tomuto jejich výkonu bránit či jej činit méně atraktivním (rozsudek ze dne 10. července 2014, Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici, C-358/12, EU:C:2014:2063, bod 28 a citovaná judikatura).
- 59 Přitom je třeba konstatovat, stejně jako to učinil předkládající soud ve věci C-471/19 a generální advokát v bodech 52 a 53 svého stanoviska, že právní úprava členského státu ukládající podnikům pocházejícím z jiných členských států, které se chtějí v tomto členském státě usadit za účelem výkonu přístavních činností nebo které v tomto státě chtějí poskytovat přístavní služby, aniž se v něm usadí, aby využívaly pouze přístavní dělníky uznané podle této právní úpravy, znemožňuje takovému podniku

využití vlastních pracovníků nebo přijetí jiných, neuznaných dělníků, a může tudíž tomuto podniku bránit v tom, aby se v dotyčném členském státě usadil nebo v něm poskytoval služby, nebo to pro něj může činit méně atraktivním.

- 60 Představuje tedy omezení svobod zaručených články 49 a 56 SFEU (obdobně viz rozsudek ze dne 11. prosince 2014, Komise v. Španělsko, C-576/13, nezveřejněný, EU:C:2014:2430, body 37 a 38).
- 61 Taková omezení mohou být odůvodněna naléhavými důvody obecného zájmu za podmínky, že jsou způsobilá zaručit uskutečnění sledovaného cíle a nepřekračují meze toho, co je k dosažení tohoto cíle nezbytné, tj. pokud neexistují méně omezující opatření, která by umožňovala daného cíle dosáhnout stejně efektivně (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 11. prosince 2007, International Transport Workers' Federation a Finnish Seamen's Union, C-438/05, EU:C:2007:772, bod 75, a ze dne 10. července 2014, Consorzio Stabile Libor Lavori Pubblici, C-358/12, EU:C:2014:2063, bod 31, a ze dne 11. prosince 2014, Komise v. Španělsko, C-576/13, nezveřejněný, EU:C:2014:2430, body 47 a 53).
- 62 Z údajů předkládajícího soudu ve věci C-471/19, shrnutých v bodě 39 tohoto rozsudku, které se překrývají s vysvětlením podaným belgickou vládou v jejím písemném vyjádření, vyplývá, že ustanovení zákona o přístavní práci, o která se jedná v původním řízení, mají v podstatě za cíl zajistit bezpečnost v přístavních oblastech a předcházet pracovním úrazům, zajistit dostupnost specializované pracovní síly s ohledem na proměnlivou poptávku po práci v těchto oblastech a zaručit rovné zacházení se všemi přístavními dělníky na poli sociálních práv.
- 63 Zprv, pokud jde o cíl spočívající v zaručení rovného zacházení se všemi přístavními dělníky na poli sociálních práv, je třeba připomenout, že ochrana pracovníků představuje naléhavý důvod obecného zájmu, kterým lze odůvodnit omezení svobod pohybu (viz zejména rozsudky ze dne 11. prosince 2007, International Transport Workers' Federation a Finnish Seamen's Union, C-438/05, EU:C:2007:772, bod 77, a ze dne 11. prosince 2014, Komise v. Španělsko, C-576/13, nezveřejněný, EU:C:2014:2430, bod 50).
- 64 Takového cíle však nelze dosáhnout vnitrostátní právní úpravou ukládající osobám nebo podnikům, které chtějí vykonávat přístavní činnosti v přístavní oblasti, aby využívaly pouze uznané přístavní dělníky, neboť samotná skutečnost, že je přístavní dělník za takového uznán, neznamená, že bude nutně požívat stejných sociálních práv jako všichni ostatní přístavní dělníci. Ze žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce totiž vyplývá, že tohoto cíle by bylo možné dosáhnout povinným členstvím zaměstnavatelů přístavních dělníků v jediné organizaci. Takovou povinnost přitom lze uložit na základě článku 3a zákona o přístavní práci, kterého se tato otázka netýká.
- 65 Z druh, pokud jde o cíl zajistit dostupnost specializované pracovní síly, za předpokladu, že by mohl být považován za naléhavý důvod obecného zájmu ve smyslu judikatury citované v bodě 61 tohoto rozsudku, jak v podstatě uvedl generální advokát v bodě 68 svého stanoviska, rigidní systém, který předvídá vytvoření omezeného seznamu uznaných přístavních dělníků, jež musí každý podnik přející si vykonávat přístavní činnosti povinně využít, překračuje meze toho, co je nezbytné k dosažení cíle spočívajícího v zajištění dostupnosti specializované pracovní síly.
- 66 Zatřetí, pokud jde o specifitější cíl, kterým je zajištění bezpečnosti v přístavních oblastech a předcházení pracovním úrazům, jak vyplývá z bodu 63 tohoto rozsudku, ochrana pracovníků patří mezi naléhavé důvody obecného zájmu, jimiž lze odůvodnit omezení svobod pohybu.
- 67 Totéž platí pro specifitější cíl spočívající v zajištění bezpečnosti v přístavních oblastech (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. prosince 2014, Komise v. Španělsko, C-576/13, nezveřejněný, EU:C:2014:2430, body 49 až 52).

- 68 V tomto ohledu platí, jak uvedl generální advokát v bodech 70 a 71 svého stanoviska, že jelikož články 1 a 2 zákona o přístavní práci pouze zavádějí režim uznávání přístavních dělníků, jehož podmínky a konkrétní prováděcí pravidla musí být stanoveny akty přijatými podle článku 3 tohoto zákona, nelze se domnívat, že tato ustanovení – posuzována jednotlivě – jsou sama o sobě nezpůsobilá nebo nepřiměřená k dosažení cíle spočívajícího v zaručení bezpečnosti v přístavních oblastech a předcházení pracovním úrazům.
- 69 Nezbytnost a přiměřenost takového režimu, a tudíž jeho slučitelnost s články 49 a 56 SFEU, je totiž třeba posuzovat globálně, s přihlédnutím ke všem podmínkám stanoveným pro uznávání přístavních dělníků i k prováděcím pravidlům takového režimu.
- 70 Vnitrostátní právní úpravu, podle níž musí podniky přející si poskytovat přístavní služby povinně využívat uznané přístavní dělníky, lze považovat za přiměřenou ve vztahu ke sledovanému cíli pouze tehdy, pokud by uznání přístavních dělníků bylo založeno na objektivních, nediskriminačních a předem známých kritériích, tak aby byl poskytnut rámec pro výkon posuzovací pravomoci orgánu odpovědného za jejich uznání a aby bylo zajištěno, že tato pravomoc nebude vykonávána svévolně (obdobně viz rozsudek ze dne 17. července 2008, Komise v. Francie, C-389/05, EU:C:2008:411, bod 94 a citovaná judikatura).
- 71 Dále vzhledem k tomu, že cílem takové právní úpravy je zaručit bezpečnost v přístavních oblastech a předcházet pracovním úrazům, podmínky pro uznání přístavních dělníků se logicky musí týkat pouze toho, zda mají tito dělníci kvality a schopnosti nezbytné k zajištění bezpečného plnění úkolů, které jim přísluší.
- 72 Za tímto účelem, jak uvedl generální advokát v bodě 76 svého stanoviska, lze případně stanovit, že k tomu, aby byli přístavní dělníci uznáni, musí mít dostatečné odborné vzdělání.
- 73 Požadavek, aby bylo takové vzdělání poskytováno nebo ověřeno jediným určeným subjektem v dotýcném členském státě, bez přihlédnutí k případnému uznání dotýcných osob za přístavní dělníky v jiném členském státě Unie nebo ke vzdělání, které absolvovaly v jiném členském státě Unie, a k odborné způsobilosti, kterou v něm získaly, by však byl ve vztahu ke sledovanému cíli nepřiměřený (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 5. února 2015, Komise v. Belgie, C-317/14, EU:C:2015:63, body 27 až 29).
- 74 Kromě toho, jak v podstatě uvedl generální advokát v bodě 88 svého stanoviska, i za předpokladu, že by omezení počtu přístavních dělníků, které lze uznat, a tudíž vytvoření omezeného seznamu takových dělníků, kterých musí každý podnik přející si vykonávat přístavní činnosti nutně využít, bylo způsobilé zaručit bezpečnost v přístavních oblastech, zcela jistě je nepřiměřené z hlediska naplňování takového cíle.
- 75 Tohoto cíle lze totiž dosáhnout také stanovením, že každý dělník, který může prokázat, že má požadované odborné schopnosti a případně absolvoval vhodné školení, může být uznán jako přístavní dělník.
- 76 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na první otázku ve věci C-471/19 odpovědět tak, že články 49 a 56 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě ukládající osobám nebo podnikům, které si přejí vykonávat v přístavní oblasti přístavní činnosti, včetně činností nesouvisejících s nakládkou a vykládkou lodí v úzkém slova smyslu, povinnost využívat pouze přístavní dělníky uznané v souladu s podmínkami a pravidly stanovenými touto právní úpravou, pokud se tyto podmínky a tato pravidla zakládají na objektivních, nediskriminačních a předem známých kritériích umožňujících přístavním dělníkům z jiných členských států doložit, že ve státě původu splňují požadavky rovnocenné požadavkům vztahujícím se na tuzemské přístavní dělníky, a pokud nezavádějí omezený seznam dělníků, které lze takto uznat.

Ke druhé otázce ve věci C-245/19

- 77 Druhá otázka položená ve věci C-471/19 se týká případu, kdy by z odpovědi na první otázku vyplynulo, že články 49 a 56 SFEU brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako jsou články 1 a 2 zákona o přístavní práci. Předkládající soud se v této věci v podstatě táže, zda v takovém případě může dočasně zachovat účinky těchto článků, aby se předešlo právní nejistotě a sociálnímu napětí v daném členském státě.
- 78 Z odpovědi na první otázku přitom vyplývá, že taková vnitrostátní ustanovení, jako jsou články 1 a 2 zákona o přístavní práci, nejsou jako taková neslučitelná se svobodami zakotvenými v článcích 49 a 56 SFEU, ale že posouzení slučitelnosti režimu zavedeného na základě takových ustanovení se shora uvedenými svobodami vyžaduje globální přístup se zohledněním všech podmínek a prováděcích pravidel takového režimu.
- 79 Za těchto podmínek není důvodné na druhou předběžnou otázku ve věci C-471/19 odpovídat.

K předběžným otázkám ve věci C-407/19

Úvodní poznámky

- 80 Předběžné otázky ve věci C-407/19 mají předkládajícímu soudu umožnit, aby v této věci posoudil slučitelnost různých ustanovení královského nařízení z roku 2004, která stanoví prováděcí pravidla k ustanovením zákona o přístavní práci, s unijním právem. Předkládající soud v tomto rámci odkazuje na jednotlivé svobody pohybu zaručené Smlouvou.
- 81 V tomto ohledu zaprvé z odpovědi na první otázku ve věci C-471/19 vyplývá, že taková právní úprava spadá pod svobodu usazování zaručenou v článku 49 SFEU a pod volný pohyb služeb zaručený v článku 56 SFEU.
- 82 Zadruhé je třeba upřesnit, že taková právní úprava spadá rovněž do působnosti článku 45 SFEU. Tohoto ustanovení se totiž mohou dovolávat nejen sami pracovníci, ale i jejich zaměstnavatelé. Má-li být právo pracovníků na přijetí do zaměstnání a jeho výkon bez diskriminace účinné a účelné, musí být nezbytně doplněno právem zaměstnavatelů na jejich přijetí v souladu s pravidly upravujícími volný pohyb pracovníků (rozsudek ze dne 16. dubna 2013, Las, C-202/11, EU:C:2013:239, bod 18). Cílem všech ustanovení Smlouvy o FEU týkajících se volného pohybu osob je usnadnit státním příslušníkům členských států výkon veškerých profesních činností na území Unie a tato ustanovení brání přijetí opatření, která by mohla znevýhodňovat tyto státní příslušníky, chtějí-li vykonávat hospodářskou činnost na území jiného členského státu. Tato ustanovení a zvláště článek 45 SFEU tedy brání veškerým opatřením, která – i když se použijí bez diskriminace na základě státní příslušnosti – mohou bránit státním příslušníkům Unie ve výkonu základních svobod zaručených Smlouvou nebo tento jejich výkon učinit méně atraktivním (rozsudek ze dne 16. dubna 2013, Las, C-202/11, EU:C:2013:239, body 19 a 20 a citovaná judikatura).
- 83 Zatřetí, i když předkládající soud ve svých otázkách ve věci C-407/19 zmínil rovněž články 34 a 35 SFEU týkající se volného pohybu zboží, je třeba konstatovat, že neposkytl žádné informace o konkrétním dopadu takové vnitrostátní právní úpravy, jako je úprava, které se tyto otázky týkají, na tuto svobodu.

- 84 Každopádně je třeba připomenout, že pokud je vnitrostátním opatřením dotčen jak volný pohyb služeb, tak volný pohyb zboží, Soudní dvůr je zkoumá v zásadě jen s ohledem na jednu z těchto dvou základních svobod, jestliže se ukáže, že za daných okolností případu je jedna z těchto svobod oproti druhé zcela druhořadá a může k ní být přiřazena (rozsudek ze dne 14. října 2004, Omega, C-36/02, EU:C:2004:614, bod 26 a citovaná judikatura).
- 85 Totéž musí platit pro opatření, které se dotýká jak svobody usazování či volného pohybu pracovníků, tak volného pohybu zboží.
- 86 Přitom i za předpokladu, že by taková vnitrostátní právní úprava, jako je právní úprava uvedená v bodě 80 tohoto rozsudku, mohla omezit rovněž volný pohyb zboží, jelikož přístavní dělníci poskytují rovněž služby související s přepravou zboží tranzitujícího přes přístavy, je zjevné, že takové omezení by bylo zcela druhotné ve vztahu k omezením volného pohybu pracovníků a služeb i ve vztahu k omezením svobody usazování.
- 87 Začtvrté, i když předkládající soud v otázkách položených Soudnímu dvoru ve věci C-407/19 uvádí články 101, 102 a 106 SFEU, ani v tomto případě neposkytl dostatečné vysvětlení, které by Soudnímu dvoru umožnilo posoudit, zda tato ustanovení musí být vykládána v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava v původním řízení.
- 88 Jak ostatně připomněl generální advokát v bodě 38 svého stanoviska, Soudní dvůr již rozhodl, že taková právní úprava, jako je právní úprava v původním řízení, která ukládá jednotlivcům, aby pro účely provádění přístavních prací využívali výlučně uznané přístavní dělníky, nespadá do působnosti článků 101 a 102 a čl. 106 odst. 1 SFEU, jelikož přístavní dělníci nemohou být ani společně považováni za „podniky“ ve smyslu těchto ustanovení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 16. září 1999, Becu a další, C-22/98, EU:C:1999:419, body 27, 30 a 31).
- 89 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba předběžné otázky položené ve věci C-407/19 zkoumat pouze z hlediska článků 45, 49 a 56 SFEU.
- 90 V tomto ohledu z bodů 59 a 60 tohoto rozsudku vyplývá, že právní úprava členského státu, která stejně jako články 1 a 2 zákona o přístavní práci ukládá podnikům-nerezidentům, které se chtějí v tomto členském státě usadit za účelem výkonu přístavních činností nebo v tomto státě chtějí poskytovat přístavní služby, aniž se v něm usadí, aby využívaly pouze přístavní dělníky uznané podle této právní úpravy, představuje omezení svobod zaručených články 49 a 56 SFEU.
- 91 Stejně tak může mít taková vnitrostátní právní úprava odrazující účinek na pracovníky a zaměstnavatele pocházející z jiných členských států, a v důsledku toho představuje omezení volného pohybu pracovníků zakotveného v článku 45 SFEU (obdobně viz rozsudek ze dne 16. dubna 2013, Las, C-202/11, EU:C:2013:239, bod 22).
- 92 Dále z bodů 61 a 63 tohoto rozsudku vyplývá, že taková omezení mohou být odůvodněna naléhavými důvody obecného zájmu a že cíl spočívající v zaručení bezpečnosti v přístavních oblastech a předcházení pracovním úrazům, kterého se dovolává belgická vláda ve svém písemném vyjádření, může představovat takovýto důvod, kterým lze tato omezení odůvodnit, pokud jsou nezbytná a přiměřená ve vztahu ke sledovanému cíli.
- 93 Pro každé z opatření uvedených v předběžných otázkách ve věci C-407/19 je tedy třeba posoudit jejich nezbytnost a přiměřenost ve vztahu k cíli uvedenému v předchozím bodě.

K první otázce, druhé otázce písm. d) a třetí a čtvrté otázce

- 94 V rámci první otázky, druhé otázky písm. d), třetí a čtvrté otázky, které je třeba zkoumat společně, se předkládající soud ve věci C-407/19 v podstatě táže, zda musí být články 45, 49 a 56 SFEU vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, podle které:
- uznání přístavních dělníků přísluší správní komisi, která je paritně složena z členů jmenovaných organizacemi zaměstnavatelů a organizacemi zaměstnanců;
 - tato komise rovněž v závislosti na potřebě pracovní síly rozhoduje, zda uznání dělníci mají či nemají být zařazeni na seznam přístavních pracovníků;
 - u přístavních dělníků, kteří nejsou na tento seznam zařazeni, je doba jejich uznání omezena délkou trvání jejich pracovní smlouvy, je-li tato smlouva uzavřena na dobu neurčitou, přičemž podle přechodného ustanovení je tato výhoda nejprve postupně rozšiřována na přístavní dělníky s čím dál kratší pracovní smlouvou a poté je vztažena na přístavní dělníky s pracovní smlouvou bez ohledu na délku jejího trvání;
 - není stanovena žádná maximální lhůta, v níž musí tato komise rozhodnout, a
 - proti rozhodnutím této komise ve věci uznávání přístavních dělníků lze podat pouze žalobu k soudu.
- 95 Pokud jde zaprvé o složení správní komise, je třeba uvést, že jelikož je cílem požadavku na uznání přístavních dělníků – jak vyplývá z bodu 92 tohoto rozsudku – zaručení bezpečnosti v přístavních oblastech a předcházení pracovním úrazům, právní úprava, podle které toto uznávání provádí správní orgán paritně složený z členů jmenovaných organizacemi zaměstnavatelů a zaměstnanců, se nejeví být nezbytná a vhodná k dosažení tohoto cíle.
- 96 Není totiž zajištěno, že členové tohoto orgánu jmenovaní těmito organizacemi budou mít znalosti nezbytné k posouzení, zda přístavní dělník splňuje kritéria uznání, která se týkají jeho způsobilosti bezpečně plnit svěřené úkoly.
- 97 Jak mimoto uvedl generální advokát v bodech 126 až 128 svého stanoviska, jsou-li členové orgánu příslušného k uznávání přístavních dělníků jmenování subjekty, které již jsou přítomny na trhu, zejména organizací zastupující již uznané přístavní dělníky, kterým by mohli v soutěži o disponibilní pracovní místa konkurovat dělníci žádající o uznání, lze pochybovat o nestrannosti těchto členů a o tom, že by o žádostech o uznání mohli rozhodovat objektivně, transparentně a nediskriminačně (obdobně viz rozsudky ze dne 15. ledna 2002, Komise v. Itálie, C-439/99, EU:C:2002:14, bod 39, ze dne 1. července 2008, MOTOE, C-49/07, EU:C:2008:376, bod 51, a ze dne 26. září 2013, Ottica New Line, C-539/11, EU:C:2013:591, body 53 a 54).
- 98 Zadruhé ani to, že orgánu pověřenému uznáním přístavních dělníků není stanovena přiměřená lhůta, v níž musí vydat rozhodnutí, se nejeví jako nezbytné a vhodné k dosažení cíle, kterým je zaručení bezpečnosti v přístavních oblastech a předcházení pracovním úrazům.
- 99 Absence takové lhůty naopak může zvýšit riziko, že přístavnímu dělníkovi, který má požadované kvality, bude uznání svévolně odepřeno pouze za účelem omezení konkurence na daném trhu práce.
- 100 Zatřetí, pokud jde o skutečnost, že podle informací předkládajícího soudu ve věci C-407/19 lze rozhodnutí komise pověřené uznáváním přístavních dělníků napadnout pouze žalobou k soudu, je třeba uvést, že opatření, které s sebou nese omezení základní svobody, se považuje za přiměřené

sledovanému cíli, pouze pokud může být podrobeno účinnému soudnímu přezkumu zaručenému článkem 47 Listiny (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 8. května 2019, PI, C-230/18, EU:C:2019:383, body 78 až 81).

- 101 Je na předkládajícím soudu ve věci C-407/19, aby případně ověřil, zda žaloba k soudu stanovená k napadení rozhodnutí správní komise splňuje požadavky takového přezkumu.
- 102 Naproti tomu skutečnost, že proti rozhodnutím týkajícím se uznávání přístavních dělníků není upraven žádný opravný prostředek ke správnímu orgánu, nemůže zpochybnit nezbytnost a přiměřenost vnitrostátního opatření, na jehož základě je takové uznání povinné.
- 103 Začtvrté, pokud jde o zařazení či nezařazení uznaných přístavních dělníků na seznam pracovníků na základě rozhodnutí správní komise, je třeba uvést, že z informací předkládajícího soudu ve věci C-407/19 vyplývá, že rezerva upravená královským nařízením z roku 2004 není takovým rigidním seznamem, jaký je uveden v bodě 74 tohoto rozsudku, neboť – jak vyplývá z čl. 2 odst. 3 tohoto královského nařízení – dělníci nepřijetí do této rezervy mohou být zaměstnáni jako přístavní dělníci na základě pracovní smlouvy.
- 104 Z posledně uvedeného ustanovení, jakož i z informací poskytnutých předkládajícím soudem nicméně vyplývá, že uznání dělníků nepřijatých do rezervy je omezeno délkou trvání jejich pracovní smlouvy, zatímco v souladu s čl. 2 odst. 2 královského nařízení z roku 2004 mohou být přístavní dělníci přijati do rezervy uznání na dobu neurčitou.
- 105 Mimoto podle přechodného ustanovení článku 13/1 královského nařízení z roku 2004 byla možnost uznání bez přijetí do rezervy původně omezena pouze na přístavní dělníky s pracovní smlouvou na dobu neurčitou a byla postupně rozšířena na přístavní dělníky s čím dál kratší pracovní smlouvou na dobu určitou. Teprve od 1. července 2020 mohou být všichni přístavní dělníci s pracovní smlouvou uznání nezávisle na délce trvání jejich pracovní smlouvy.
- 106 V tomto ohledu je třeba uvést, že vnitrostátní právní úprava, podle které musí být uznání přístavních dělníků obnovováno v přiměřených časových odstupech, není neslučitelná s cílem směřujícím k zaručení bezpečnosti v přístavních oblastech a k předcházení pracovním úrazům, jelikož požadavek pravidelného obnovování uznání umožňuje zajistit, aby měli přístavní dělníci nadále schopnosti nezbytné k bezpečnému plnění svěřených úkolů.
- 107 Nicméně právní úprava, podle které může být uznána na dobu neurčitou pouze část přístavních dělníků, zatímco uznání některých dalších přístavních dělníků automaticky končí uplynutím jejich pracovní smlouvy, i když se jednalo o smlouvu pouze na velmi krátkou dobu, takže se tito dělníci musí pokaždé, když uzavřou novou pracovní smlouvu, podrobit novému uznávacímu řízení, se nejeví jako vhodná a nezbytná k dosažení cíle uvedeného v předchozím bodě.
- 108 Neexistují totiž důvody, jimiž by bylo možné odůvodnit toto rozdílné zacházení se dvěma kategoriemi přístavních dělníků, které se nacházejí ve zcela podobných situacích z hlediska bezpečnosti na pracovišti.
- 109 To platí tím spíše, jak uvedl generální advokát v bodě 157 svého stanoviska, že krátkodobé činnosti v přístavní práci převažují.
- 110 Během přechodného období uvedeného v bodě 105 tohoto rozsudku totiž budou moci uzavřít krátkodobé pracovní smlouvy pouze přístavní dělníci přijatí do rezervy, což v praxi vede k situaci, kdy je tato rezerva tvořena omezeným počtem přístavních dělníků, ze kterých se povinně vybírá. V bodě 74 tohoto rozsudku již přitom bylo uvedeno, že vytvoření takového seznamu pracovníků je nepřiměřeným opatřením ve vztahu k cíli spočívajícímu v zaručení bezpečnosti v přístavních oblastech a nelze je z hlediska tohoto cíle odůvodnit.

- 111 Mimoto i po skončení přechodného období platí, že musí-li být přístavní dělníci nepřijati do rezervy vždy při uzavření nové pracovní smlouvy znovu uznáni, i kdyby již byli nedávno předtím uznáni při uzavření dřívější krátkodobé pracovní smlouvy, je tato skutečnost omezením svobod zakotvených v článcích 45, 49 a 56 SFEU, které nelze odůvodnit cílem uvedeným v předchozím bodě.
- 112 Nelze se totiž rozumně domnívat, že takoví dělníci mohli krátce po uznání za přístavní dělníky ztratit schopnosti a kvality, které toto uznání odůvodňovaly.
- 113 S ohledem na všechny tyto úvahy je třeba na první otázku, druhou otázku písm. d), třetí a čtvrtou otázku ve věci C-407/19 odpovědět tak, že články 45, 49 a 56 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, podle které:
- uznání přístavních dělníků přísluší správní komisi, která je paritně složena z členů jmenovaných organizacemi zaměstnavatelů a organizacemi zaměstnanců;
 - tato komise rovněž v závislosti na potřebě pracovní síly rozhoduje, zda uznání dělníci mají či nemají být zařazeni na seznam přístavních pracovníků, přičemž u přístavních dělníků, kteří nejsou na tento seznam zařazeni, je doba jejich uznání omezena délkou trvání jejich pracovní smlouvy, takže pro každou novou smlouvu, kterou uzavírají, musí být zahájeno nové uznávací řízení;
 - není stanovena žádná maximální lhůta, v níž musí tato komise rozhodnout.

Ke druhé otázce písm. a) až c)

- 114 Druhou otázkou písm. a) až c) se předkládající soud ve věci C-407/19 v podstatě táže, zda musí být články 45, 49 a 56 SFEU vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, podle které se pracovník uzná za přístavního dělníka – s výjimkou případu, kdy může doložit splnění rovnocenných podmínek v jiném členském státě – pouze pokud prokáže, že:
- je prohlášen za zdravotně způsobilého externí službou pro prevenci rizik a ochranu při práci, k níž je přidružena organizace, jejímiž členy jsou povinné všichni zaměstnavatelé působící v dané přístavní oblasti;
 - úspěšně absolvoval psychotechnické zkoušky před orgánem, který byl za tím účelem určen touto organizací zaměstnavatelů;
 - absolvoval třítydenní přípravné kurzy pro získání dovedností v bezpečnosti práce a odborné kvalifikace a
 - úspěšně složil závěrečnou zkoušku z tohoto školení.
- 115 Jak uvedl generální advokát v bodě 140 svého stanoviska, požadavky na zdravotní způsobilost, úspěšné absolvování psychologického testu a předchozího odborného školení jsou v zásadě podmínkami vhodnými k zajištění bezpečnosti v přístavních oblastech a přiměřenými tomuto cíli.
- 116 Jak totiž uvedla belgická vláda ve svém písemném vyjádření, takové požadavky poskytují přiměřené záruky, že přístavní práce bude vykonávána co nejbezpečněji dělníky vykazujícími dostatečné duševní schopnosti a disponujícími odpovídajícím školením a motivací v zájmu snížení počtu pracovních úrazů a jiných rizik pro veřejnou bezpečnost spojených s manipulací se zbožím.

- 117 Skutečnost, že zdravotní způsobilost žadatelů o uznání za přístavní dělníky je kontrolována službou pro prevenci rizik a ochranu při práci, k níž je přidružena organizace zaměstnavatelů dané přístavní oblasti, a že tatáž organizace určuje orgán pověřený provedením psychotechnických testů, kterým tito kandidáti musí vyhovět, aby byli uznáni, nemůže sama o sobě zpochybnit vhodnost a přiměřenost uvedených požadavků.
- 118 Nicméně, jak uvedl generální advokát v bodě 141 svého stanoviska, takové lékařská vyšetření, testy nebo zkoušky jsou považovány za nezbytné a přiměřené ve vztahu ke sledovanému cíli, pouze pokud jsou provedeny v podmínkách transparentnosti, objektivity a nestrannosti.
- 119 Je tedy na předkládajícím soudu ve věci C-407/19, aby ověřil, zda úloha, kterou plní organizace zaměstnavatelů a případně odborové organizace uznaných přístavních dělníků při jmenování orgánů pověřených provedením takových vyšetření, testů nebo zkoušek, může za konkrétních okolností sporu v původním řízení zpochybnit transparentnost, objektivnost a nestrannost těchto vyšetření, testů nebo zkoušek.
- 120 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na druhou otázku písm. a) až c) odpovědět tak, že články 45, 49 a 56 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, podle které se pracovník uzná za přístavního dělníka – s výjimkou případu, kdy může doložit splnění rovnocenných podmínek v jiném členském státě – pouze pokud prokáže, že:
- je prohlášen za zdravotně způsobilého externí službou pro prevenci rizik a ochranu při práci, k níž je přidružena organizace, jejímiž členy jsou povinně všichni zaměstnavatelé působící v dané přístavní oblasti;
 - úspěšně absolvoval psychotechnické zkoušky před orgánem, který byl za tím účelem určen touto organizací zaměstnavatelů;
 - absolvoval třítydenní přípravné kurzy pro získání dovedností v bezpečnosti práce a odborné kvalifikace a
 - úspěšně složil závěrečnou zkoušku z tohoto školení,

pokud úloha svěřená organizaci zaměstnavatelů a případně odborovým organizacím uznaných přístavních dělníků při jmenování orgánů pověřených provedením takových vyšetření, testů nebo zkoušek nemůže zpochybnit jejich transparentnost, objektivnost a nestrannost.

K páté otázce

- 121 Podstatou páté otázky předkládajícího soudu je, zda musí být články 45, 49 a 56 SFEU vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, podle které si přístavní dělníci uznání v souladu se zákonným režimem, který se na ně uplatňoval před vstupem této právní úpravy v platnost, zachovávají na základě této právní úpravy postavení uznaných přístavních dělníků a jsou zařazeni na seznam přístavních dělníků stanovený touto právní úpravou.
- 122 Vzhledem k tomu, že cílem takového režimu uznávání přístavních dělníků, jak jej popisuje předkládající soud ve věci C-407/19, je zajistit bezpečnost přístavních dělníků a předcházet pracovním úrazům, jak vyplývá z bodu 62 tohoto rozsudku, vnitrostátní právní úprava, podle které si přístavní dělníci uznání za platnosti dřívějšího obdobného režimu zachovávají své uznání i za platnosti nového režimu, se nejvíce jako nevhodná k dosažení sledovaného cíle ani jako nepřiměřená ve vztahu k tomuto cíli.

- 123 Lze totiž důvodně předpokládat, že přístavní dělníci uznání podle předchozího režimu již disponují schopnostmi a kvalitami potřebnými pro zaručení bezpečnosti v přístavních oblastech.
- 124 Z informací poskytnutých předkládajícím soudem ve věci C-407/19 vyplývá, že jeho pátá otázka je motivována argumentací, kterou před ním uplatnily žalobkyně v původním řízení v této věci, a sice že takové opatření, jako je opatření uvedené v bodě 121 tohoto rozsudku, může připravit zaměstnavatele o možnost zaměstnat přímo, tedy mimo rezervu, již uznané přístavní dělníky, neboť ti se zdráhají tuto rezervu opustit za účelem uzavření takové pracovní smlouvy, protože by jim tak zaniklo uznání.
- 125 Takovouto argumentací přitom není kritizována skutečnost, že uznání, které získal přístavní dělník na základě předchozího zákonného režimu, je zachováno v novém právním režimu, nýbrž skutečnost, že toto uznání zachováno není, pokud dotýčný dělník opustí rezervu za účelem uzavření pracovní smlouvy přímo se zaměstnavatelem.
- 126 V tomto ohledu – jak vyplývá z bodu 113 tohoto rozsudku – články 45, 49 a 56 SFEU brání vnitrostátní právní úpravě, podle níž musí být uznán přístavní dělník, který není zařazen na seznam pracovníků upravený touto právní úpravou, znovu podroben uznávacímu řízení pro každou novou pracovní smlouvu, kterou uzavírá.
- 127 S ohledem na předchozí úvahy je třeba na pátou otázku ve věci C-407/19 odpovědět tak, že články 45, 49 a 56 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, podle které si přístavní dělníci uznání v souladu se zákonným režimem, který se na ně uplatňoval před vstupem této právní úpravy v platnost, zachovávají na základě této právní úpravy postavení uznaných přístavních dělníků a jsou zařazeni na seznam přístavních dělníků stanovený touto právní úpravou.

K šesté otázce

- 128 Podstatou šesté otázky předkládajícího soudu ve věci C-407/19 je, zda musí být články 45, 49 a 56 SFEU vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že převedení přístavního dělníka na seznam pracovníků jiné přístavní oblasti, než ve které byl uznán, podléhá podmínkám a pravidlům stanoveným kolektivní smlouvou.
- 129 Je třeba předeslat, že i když jsou takové podmínky a pravidla stanoveny v kolektivní smlouvě, neznamená to, že by nespádaly do působnosti uvedených článků (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. prosince 2007, *International Transport Workers' Federation a Finnish Seamen's Union*, C-438/05, EU:C:2007:772, body 33 a 34).
- 130 V tomto ohledu je třeba uvést, že vnitrostátní právní úprava, která možnost uznaného přístavního dělníka pracovat v jiné přístavní oblasti, než ve které byl uznán, podřizuje podmínkám, ať jsou stanoveny zákonem nebo kolektivní smlouvou, představuje omezení jak volného pohybu pracovníků, tak svobody usazování a volného pohybu služeb.
- 131 Taková právní úprava totiž omezuje jak svobodu přístavního dělníka vykonávat zaměstnání ve více různých přístavních oblastech, tak možnost podniku, který se usadí v určité přístavní oblasti nebo který si tam přeje poskytovat služby, využívat služeb přístavního dělníka dle svého výběru, který byl uznán v jiné přístavní oblasti.
- 132 Belgická vláda však ve svém písemném vyjádření uvedla, že podle čl. 4 odst. 2 královského nařízení z roku 2004 je uznání přístavního dělníka platné v každé přístavní oblasti, s výjimkou případů, kdy je tento dělník zařazen do rezervy určité přístavní oblasti. V posledně uvedeném případě bude přechod z jedné přístavní oblasti do jiné záviset na tom, zda existuje potřeba pracovních sil a zda je prováděn nábor. Tímto ustanovením je tedy vyloučena pouze možnost, že přístavní dělník, který je zařazen do

rezervy, bude současně činný mimo tuto rezervu, ať již v téže nebo v jiné přístavní oblasti. Možnost pracovat v jiné přístavní oblasti má nicméně každý uznaný přístavní pracovník, který není zařazen do rezervy.

- 133 V tomto ohledu je třeba zaprvé upřesnit, že taková právní úprava může představovat omezení svobod zaručených články 45, 49 a 56 SFEU, i když by se týkala pouze omezeného počtu pracovníků.
- 134 Zadruhé je třeba s ohledem na údaje uvedené v bodě 132 tohoto rozsudku uvést, že vzhledem k tomu, že účelem rezervy přístavních dělníků ve smyslu vnitrostátní právní úpravy, o níž jde ve věci v původním řízení, je momentální uspokojení potřeby pracovní síly specializované pro každou přístavní oblast v daném členském státě, lze skutečnost, že přesun přístavního dělníka z rezervy jedné přístavní oblasti do rezervy jiné oblasti podléhá za této situace podmínkám a pravidlům, které mají zajistit, aby byl v každé rezervě dostatečný počet pracovníků sil, odůvodnit legitimním cílem spočívajícím v zajištění bezpečnosti v každé přístavní oblasti. Opatření, které stanoví takové podmínky, by totiž mohlo zejména umožnit, aby byl vždy zajištěn minimální počet kvalifikovaných pracovníků schopných zaručit bezpečné fungování přístavu. Předkládajícímu soudu nicméně přísluší ověřit, zda je takové opatření ve vztahu k tomuto cíli nezbytné a přiměřené.
- 135 S ohledem na všechny tyto úvahy je třeba na šestou otázku ve věci C-407/19 odpovědět tak, že články 45, 49 a 56 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že převedení přístavního dělníka na seznam pracovníků jiné přístavní oblasti, než ve které byl uznán, podléhá podmínkám a pravidlům stanoveným kolektivní smlouvou, pokud se tyto podmínky a pravidla ukazují jako nezbytné a přiměřené ve vztahu k cíli spočívajícímu v zajištění bezpečnosti v každé přístavní oblasti, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

K sedmé otázce

- 136 Podstatou sedmé otázky předkládajícího soudu ve věci C-407/19 je, zda musí být články 45, 49 a 56 SFEU vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že pracovníci logistiky musí mít „bezpečnostní osvědčení“, které je vydáváno proti předložení průkazu totožnosti a pracovní smlouvy a jehož pravidla vydávání a postup pro jeho získání stanoví kolektivní smlouva.
- 137 Touto otázkou se předkládající soud domáhá určení, zda je s články 45, 49 a 56 SFEU slučitelná vnitrostátní právní úprava, která pouze stanoví, že „bezpečnostní osvědčení“, jímž musí disponovat pracovníci logistiky zaměstnaní v přístavní oblasti, je těmto pracovníkům vydáváno proti předložení průkazu totožnosti a pracovní smlouvy, přičemž ostatní pravidla vydávání tohoto osvědčení a postup pro jeho získání musí být stanoveny kolektivní smlouvou.
- 138 V tomto ohledu je třeba uvést, že – jak vyplývá z bodu 129 tohoto rozsudku – sice články 45, 49 a 56 SFEU v zásadě nebrání tomu, aby pracovní podmínky v některém členském státě byly stanoveny kolektivní smlouvou, nicméně takto stanovené podmínky nejsou vyňaty z působnosti těchto článků.
- 139 Při posuzování přiměřenosti a nezbytnosti omezení svobod zakotvených v uvedených člancích, která vyplývají z požadavku, aby každý pracovník logistiky působící v přístavní oblasti disponoval „bezpečnostním osvědčením“, se přitom musí nutně zohlednit konkrétní pravidla vydávání tohoto osvědčení stanovená kolektivní smlouvou a postup, který je třeba za tím účelem dodržet, rovněž stanovený kolektivní smlouvou.
- 140 V rámci tohoto posouzení je třeba ověřit, zda se podmínky pro vydání takového osvědčení týkají výlučně otázky kvalit a schopností dotyčného pracovníka logistiky nezbytných k zaručení bezpečnosti v přístavních oblastech a zda postup stanovený pro získání tohoto osvědčení neukládá nadměrnou a nepřiměřenou administrativní zátěž.

- ¹⁴¹ Zejména požadavek, podle kterého vydání „bezpečnostního osvědčení“ vyžaduje předložení pracovní smlouvy dotyčného, by mohl mít za následek povinnost dotyčného zaměstnavatele nebo pracovníka žádat o vydání nového potvrzení pokaždé, když dojde k uzavření nové pracovní smlouvy. Vzhledem k tomu, že v oblasti přístavní práce převažují krátkodobé činnosti, jak vyplývá z bodu 109 tohoto rozsudku, mohl by se takový požadavek ukázat jako nadměrný a nepřiměřený. Jak uvedla Komise ve svém písemném vyjádření, stačilo by stanovit pravidelné prodlužování platnosti takového osvědčení a zároveň stanovit, že po ukončení krátkodobé pracovní smlouvy zůstává osvědčení platné.
- ¹⁴² S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na sedmou otázku ve věci C-407/19 odpovědět tak, že články 45, 49 a 56 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že pracovníci logistiky musí mít „bezpečnostní osvědčení“, které je vydáváno proti předložení průkazu totožnosti a pracovní smlouvy a jehož pravidla vydávání a postup pro jeho získání stanoví kolektivní smlouva, pokud jsou podmínky pro vydání takového osvědčení nezbytné a přiměřené ve vztahu k cíli spočívajícímu v zaručení bezpečnosti v přístavních oblastech a pokud postup stanovený pro jeho získání neukládá nadměrnou a nepřiměřenou administrativní zátěž.

K nákladům řízení

- ¹⁴³ Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

- 1) Články 49 a 56 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě ukládající osobám nebo podnikům, které si přejí vykonávat v přístavní oblasti přístavní činnosti, včetně činností nesouvisejících s nakládkou a vykládkou lodí v úzkém slova smyslu, povinnost využívat pouze přístavní dělníky uznané v souladu s podmínkami a pravidly stanovenými touto právní úpravou, pokud se tyto podmínky a tato pravidla zakládají na objektivních, nediskriminačních a předem známých kritériích umožňujících přístavním dělníkům z jiných členských států doložit, že ve státě původu splňují požadavky rovnocenné požadavkům vztahujícím se na tuzemské přístavní dělníky, a pokud nezavádějí omezený seznam dělníků, které lze takto uznat.
- 2) Články 45, 49 a 56 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, podle které:
 - uznání přístavních dělníků přísluší správní komisi, která je paritně složena z členů jmenovaných organizacemi zaměstnavatelů a organizacemi zaměstnanců;
 - tato komise rovněž v závislosti na potřebě pracovní síly rozhoduje, zda uznání dělníci mají či nemají být zařazeni na seznam přístavních pracovníků, přičemž u přístavních dělníků, kteří nejsou na tento seznam zařazeni, je doba jejich uznání omezena délkou trvání jejich pracovní smlouvy, takže pro každou novou smlouvu, kterou uzavírají, musí být zahájeno nové uznávací řízení;
 - není stanovena žádná maximální lhůta, v níž musí tato komise rozhodnout.

3) Články 45, 49 a 56 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, podle které se pracovník uzná za přístavního dělníka – s výjimkou případu, kdy může doložit splnění rovnocenných podmínek v jiném členském státě – pouze pokud prokáže, že:

- je prohlášen za zdravotně způsobilého externí službou pro prevenci rizik a ochranu při práci, k níž je přidružena organizace, jejímiž členy jsou povinně všichni zaměstnavatelé působící v dané přístavní oblasti;
- úspěšně absolvoval psychotechnické zkoušky před orgánem, který byl za tím účelem určen touto organizací zaměstnavatelů;
- absolvoval třítydenní přípravné kurzy pro získání dovedností v bezpečnosti práce a odborné kvalifikace a
- úspěšně složil závěrečnou zkoušku z tohoto školení,

pokud úloha svěřená organizaci zaměstnavatelů a případně odborovým organizacím uznaných přístavních dělníků při jmenování orgánů pověřených provedením takových vyšetření, testů nebo zkoušek nemůže zpochybnit jejich transparentnost, objektivnost a nestrannost.

4) Články 45, 49 a 56 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, podle které si přístavní dělníci uznání v souladu se zákonným režimem, který se na ně uplatňoval před vstupem této právní úpravy v platnost, zachovávají na základě této právní úpravy postavení uznaných přístavních dělníků a jsou zařazeni na seznam přístavních dělníků stanovený touto právní úpravou.

5) Články 45, 49 a 56 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že převedení přístavního dělníka na seznam pracovníků jiné přístavní oblasti, než ve které byl uznán, podléhá podmínkám a pravidlům stanoveným kolektivní smlouvou, pokud se tyto podmínky a pravidla ukazují jako nezbytné a přiměřené ve vztahu k cíli spočívajícímu v zajištění bezpečnosti v každé přístavní oblasti, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

6) Články 45, 49 a 56 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, která stanoví, že pracovníci logistiky musí mít „bezpečnostní osvědčení“, které je vydáváno proti předložení průkazu totožnosti a pracovní smlouvy a jehož pravidla vydávání a postup pro jeho získání stanoví kolektivní smlouva, pokud jsou podmínky pro vydání takového osvědčení nezbytné a přiměřené ve vztahu k cíli spočívajícímu v zaručení bezpečnosti v přístavních oblastech a pokud postup stanovený pro jeho získání neukládá nadměrnou a nepřiměřenou administrativní zátěž.

Podpisy.